

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ
НАУКОВА ЛАБОРАТОРІЯ «ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ВИХОВАТЕЛІВ»
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ, ДОКТОРАНТІВ І
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ОСВІТА МАЙБУТНЬОГО: СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТАХ

збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної
конференції молодих учених

Одеса
Видавець Букаєв Вадим Вікторович
2026

DOI: <https://doi.org/10.24195/FutureEducation2026>

УДК 37:502.131.1

О-72

Рекомендовано до друку Вченою Радою
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 14 від 28.05.2026 року)

Матеріали друкуються в авторському варіанті

Освіта майбутнього: стратегія сталого розвитку в
О-72 європейському та національному контекстах : збірник
матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих учених. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович,
2026. 110 с.

УДК 37:502.131.1

©ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО», 2026

*Семен Олександрович Пакін,
магістр середньої освіти за спеціальністю
«Фізика і астрономія»,
випускник факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти,
Бердянський державний педагогічний університет,
вул. Університетська, 55А, м. Запоріжжя*

ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УНІВЕРСИТЕТУ

У контексті сучасних соціокультурних трансформацій та реформування системи вищої освіти України особливої ваги набуває питання професійного становлення майбутнього педагога. Університетський простір розглядається як багатогранний майданчик для формування цілісної особистості вчителя, здатного до гуманістичної взаємодії та відповідального етичного вибору. Проблема полягає у необхідності подолання розриву між теоретичною підготовкою та реальним розвитком морально-ціннісної сфери студента, що є фундаментом його майбутньої професійної ідентичності.

Центральною складовою цього процесу є формування професійно-етичної культури, яка не може бути другорядним елементом навчання. Етичне самовизначення передбачає глибоку внутрішню трансформацію, коли загальнолюдські моральні норми стають для студента особистісними смислами. Саме цей перехід дозволяє майбутньому фахівцю вибудувати власну стратегію життя та діяльності, де професіоналізм невіддільний від моральної відповідальності перед суспільством. Формування моральної культури майбутнього педагога має розглядатися не як другорядний чи факультативний аспект, а як центральна складова його професійного становлення. Процес професійної підготовки в університетському просторі має забезпечити перехід моральних норм із площини загальнолюдських норм у сферу особистісного сенсу, що стає основою для свідомого професійного вибору та власної стратегії життя [5, с. 191].

Важливим аспектом становлення є розвиток рефлексивної позиції студента, що виступає внутрішнім рушієм його професійного зростання. В інноваційному освітньому середовищі університету майбутній викладач вчиться не лише технічно оперувати фаховим інструментарієм — зокрема цифровими ресурсами та новітніми методиками навчання, — а й критично осмислювати свою роль у вихованні майбутніх громадян. Рефлексія дозволяє студенту дистанціюватися від ролі пасивного споживача інформації та перейти до позиції активного суб'єкта, який аналізує власні дії, етичні дилеми та результати педагогічного впливу.

Професійне самовизначення в цьому контексті постає як безперервний шлях самовдосконалення та пошуку «людської сутності» у професії. Це постійна динаміка особистісного зростання, де кожен крок супроводжується глибоким усвідомленням відповідальності: адже бути вчителем — це усвідомлювати себе початком великого шляху кожної дитини, її першим провідником у світ знань та соціальних цінностей.

Професійне становлення в університетському просторі — це процес цілісного розвитку особистості, що охоплює не лише засвоєння фахових знань, а й формування педагогічного мислення, рефлексивної позиції та готовності до безперервного самовдосконалення в умовах інноваційного освітнього середовища [2, с. 111]. Таке середовище спонукає майбутнього фахівця до постійного «діалогу з собою», де фахова компетентність органічно поєднується з етичною зрілістю.

Більше того, рефлексивна позиція допомагає подолати формалізм у навчанні. Студент починає сприймати інноваційні цифрові технології як інструменти гуманізації освіти, що дозволяють створити простір для творчого розвитку учня. Таким чином, рефлексія стає тим містком, що з'єднує теоретичні знання з живою педагогічною практикою, перетворюючи "знання про професію" на "життєву стратегію професіонала".

У цьому контексті особливого значення набуває онтологічний вимір педагогічної праці, що розглядає професійну діяльність як спосіб буття вчителя у світі. Професійне становлення фахівця в такому розрізі — безперервний шлях утвердження власної людської сутності, формування «організованої субстанції», яка веде цілеспрямовану і систематичну діяльність із самотворення. Педагог стає живим прикладом ціннісного ставлення до життя, де кожна його дія та слово мають глибокий етичний підтекст.

Ця внутрішня робота над собою є критично важливою, адже вчитель безпосередньо залучений до процесу формування іншої особистості. Бути вчителем — це не просто професія, це маленький початок великого, неповторного шляху кожної дитини — громадянина, сім'янина, фахівця у певній галузі і просто Людини [3, с. 219]. Таке розуміння професії перетворює освітній процес на акт високої відповідальності: педагог виступає архітектором майбутнього, закладаючи фундамент особистості, яка згодом реалізує себе в різних соціальних ролях. Така висока місія вимагає від студента в процесі навчання глибокого етичного занурення. Це передбачає:

- **Усвідомлення власної суб'єктності:** розуміння того, що лише особистість може виховати особистість.

- **Ціннісну орієнтацію:** здатність бачити в дитині найвищу цінність, незалежно від її навчальних успіхів чи соціального статусу.

• **Моральну стійкість:** готовність діяти згідно з етичними принципами навіть у складних, нестандартних педагогічних ситуаціях.

Отже, онтологічний підхід дозволяє студенту усвідомити, що його професійне «Я» є невіддільним від його загальнолюдського «Я». Університетський простір, у цьому сенсі, стає лабораторією, де через пізнання педагогічної теорії студент одночасно відкриває і гартує власну людську сутність, готуючись до ролі значущого дорослого в житті своїх майбутніх вихованців.

Сучасний розвиток суспільства додає ще один виклик — інтенсивну інформатизацію освіти. В умовах цифрового середовища професійно-етичне самовизначення вимагає від студента формування цифрової етики. Формування цілісної системи професійно значущих якостей, цінностей та етичних норм, які забезпечують ефективність педагогічної діяльності в сучасному цифровому середовищі. [1, с. 102].

Етичний фільтр студента стає головним запобіжником у роботі з інформаційними потоками та штучним інтелектом.

У підсумку, успішне професійно-етичне самовизначення проявляється у сформованій професійній спрямованості, де фахова компетентність, етична зрілість та усвідомлення соціальної значущості власної праці не існують окремо, а інтегруються в реальну практичну діяльність майбутнього професіонала. Це складне утворення виступає внутрішнім «моральним компасом» педагога, що дозволяє йому залишатися вірним гуманістичним принципам у мінливому соціокультурному середовищі.

За визначенням Н. В. Семаль, Т. П. Заїки та О. Г. Черновол, таке самовизначення «містить у собі складові, які дозволяють отримати певний набір знань, умінь та навичок на різних етапах отримання освіти, що в комплексі здатні сформувати професіонала будь-якої справи» [4, с. 321]. Проте в контексті педагогічної освіти цей набір набуває особливої якості: він стає фундаментом для побудови відносин, де вчитель постає наставником, здатним до етичного моделювання майбутнього.

Процес самовизначення не завершується з отриманням диплома; він закладає вектор для безперервного професійного самовдосконалення. Сформована в університеті готовність до рефлексії та відповідального вибору стає тим запобіжником, що дозволяє педагогу уникати професійного вигорання та формалізму, адаптуючи новітні технології (зокрема цифрові інструменти та штучний інтелект) до потреб гуманізації навчання.

Таким чином, освітній простір сучасного університету стає вирішальним фактором у переході від студента-теоретика до педагога-майстра. Це середовище не просто надає інструментарій для роботи, а трансформує світогляд студента, перетворюючи зовнішні вимоги освітніх стандартів на внутрішню потребу особистості служити інтересам дитини та

суспільства. Саме в цій точці перетину етики та професіоналізму народжується справжня педагогічна ідентичність, готова до викликів цифрової епохи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болгар О. Розвиток професійної культури майбутнього педагога в умовах інформатизації освіти [Електронний ресурс] // European Humanities Studies: State and Society. 2021. Issue 4. P. 100–111. DOI: <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2021.4.06> (дата звернення: 17.04.2026).

2. Княжева І. А. Професійне становлення майбутніх педагогів в умовах університетської освіти [Електронний ресурс] // Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2020. № 1. С. 110–115. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdup_2020_1_21 (дата звернення: 17.04.2026).

3. Мельник І. М. Професійне становлення майбутнього педагога: змістова сутність // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі : зб. наук. праць. Запоріжжя : КПУ, 2015. Вип. 43 (96). С. 218–224.

4. Семаль Н. В., Заїка Т. П., Черновол О. Г. Освітній простір ЗВО як середовище професійного самовизначення студентів // Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2022. № 6(11). С. 320–332. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6\(11\)-319-332](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6(11)-319-332) (дата звернення: 17.04.2026).

5. Ши Лей. Моральне становлення особистості майбутнього вчителя в умовах професійної підготовки // Психолого-педагогічні науки. 2025. № 3. С. 188–196. DOI: <https://doi.org/10.31654/2663-4902-2025-PP-3-188-196> (дата звернення: 17.04.2026)

Пакін С. О. ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНЕ САМОВИЗНАЧЕННЯ СТУДЕНТА В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УНІВЕРСИТЕТУ	100
Саєнко С. Г. ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ З РАС ЯК ВАЖЛИВИЙ НАПРЯМ У ПІДГОТОВЦІ ДО НАВЧАННЯ В НУШ.....	104